

FOKUS

SPRÅKLYDSANGER MED OPPGAVER

FOKUS B BOKSTAVLØSE LYDER

LESEKURS B LØKKESKRIFT

Bokstavlydsekvensen t-n med nasal uttale

Toril Karstad

NASAL T-N-SEKVENNS

Nasal t-n-lyd-vers: sang nr. 55

Tekst: Toril Karstad, melodi: trad., komp og opptak: Øyvind Åge Berg,
vokal: Christina Knudsen 7.kl., illustrasjon: Lydia Madeleine Popkema 9. kl.

Gretne barn bøter skitne garn.
Sultne menn med råtn e tenner
roper: «Bli ved fatning, venner!
Letner det? Hurra!
Retningen er bra!»

Talesymbol lydgruppa:

Oppgave 1: Hør på opptaket, og prøv å lære sangen.

Oppgave 2: Se på det doble talesymbolet.
Si t-n og kjenn etter uttalen.
Forklar for noen hvordan du lager
lydgruppa med taleorganene.

Oppgave 3: Sett ring rundt alle tn i verset
over, og si «tn».

Oppgave 4: Les sangteksten.

Strek under stum bokstav = minus lyd

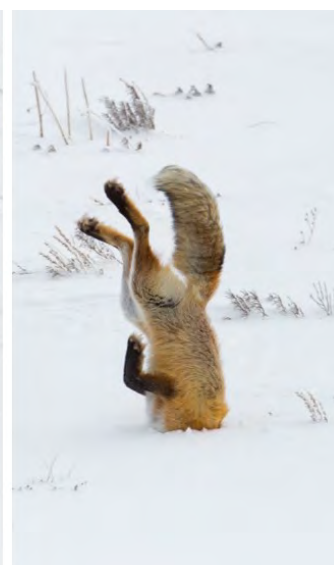
Oppgave 5a: Finn lydgruppa t-n skrevet med tn.

Si lydgruppa mens du tegner ring rundt bokstavrekka tn.

bgreifædtnauvmaitntupaupøeiubjystpautnmeivdej
æjfhtnvspgtnaudgævimtntuypaufeitnstpauæjfvhtnt
spgautdgttnaikvdauvaifekøiøubtndvejæjfvhtnspgau
dgtynvkaitntupauplptnlkøubystpdtntspgyautnbgråkvf
yeitntuøpitnubyaistnaujiaiaetnågmetnvdiejfvhtnspg
audityaubgråkvtnltupauplkøfeitnbyigmejaiajfvhau
bgråkdautnmtntuvpaustpæfvhtnistnjgauyøeifædau
veimtntupaupøubaiytunstipaupvtndeiæjfetnlvhtnaubi
gråaikvyeifædtnimntntupauplktneiøubpautnlæågttnj
vdiejpgtniljnimætnåoeaknmhjfnvøæådaubyjgklølt

Jeg fant _____ stykker.

Og den spretne reven fant ei mus under snøen!

Oppgave 6a: Skriv t-n-ord med tn.

gretne

skitne

sultne

råtne

letne

slitne

Oppgave 6b: Skriv t-n-ord med tn.

spretne

skvetne

rustne

vitne

bevitne

vitnemål

Oppgave 6c: Skriv t-n-ord med tn.

gustne

kultne

etnisk

etnisitet

rustning

slektning

Oppgave 6d: Skriv t-n-ord tn.

festning

retning

gjetning

fatning

setning

forretning

Oppgave 6e: Skriv t-n-ord med ten.

biten

foten

låten

maten

gråten

femten

Oppgave 6f: Skriv t-n-ord med tten.

nitten

atten

sytten

tretten

hatten

hyttene

Strek under stum bokstav = minus lyd

Oppgave 7a: Skriv t-n-ord i løkkeskrift.

gretne

skitne

sultne

råtne

letne

slitne

Oppgave 7b: Skriv t-n-ord i løkkeskrift.

spretne

skvetne

rustne

vitne

bevitne

vitnemål

Oppgave 7c: Skriv t-n-ord i løkkeskrift.

gustne

kultne

etnisk

etnisitet

rustning

slekting

Oppgave 7d: Skriv t-n-ord i løkkeskrift.

festning

retning

gjeting

fatning

setning

forretning

Oppgave 7e: Skriv t-en-ord i løkkeskrift.

biten
—

føten
—

låten
—

måten
—

gråten
—

femten
—

Oppgave 7f: Skriv tt-en-ord i løkkeskrift.

nitten
—

atten
—

syttten
—

dreitten
—

hatten
—

hyttene
—

Strek under stum bokstav = minus lyd

Oppgave 8: Dele i stavelser og telle språklyder i t-n-vers.

- a) Sett prikk under alle vokaler og strek under diftongene.
Hver prikk eller strek markerer en stavelse.
- b) Tegn stavelsesbuer under hvert ord.
- c) Skriv antall **språklyder**, rett over hvert ord. Eksempel: Ordet *barn* har fire bokstaver, men bare tre språklyder, for rn er én lyd. Ordet *skitne* har 6 bokstaver, men bare fem språklyder, for sk er én lyd.

NB: Antall språklyder i ordene varierer med dialekt. Hvis du er vestlending eller sørlending, sier du r-en i ord med rn. Da må du streke over tallet over ordet *barn* og skrive ditt eget antall. I andre ord med rn må du også skrive et større tall enn østlendinger, trøndere og nordlendinger.

6 3
G r e t n e b a r n

b ø t e r s k i t n e g a r n .

S u l t n e m e n n m e d

r å t n e t e n n e r

r o p e r : « B l i v e d

f a t n i n g , v e n n e r !

L e t n e r d e t ? H u r r a !

R e t n i n g e n e r b r a ! »

Oppgave 9a: Les ord med t-n skrevet med tn.

1

råtne
sulttne
lettne
gusttne
vittne
kulttne
tettne
sprettne

2

skittne
grettne
etnisk
etnisittne
vitnemål
bevittne
skvettne
rusttne

3 -tning

gjettning
bryttning
rettning
slekttning
settning
lettning
avsettning
forråtnelse

4 -tning

forrettning
mettning
berettning
unnsettning
tettning
fattning
befesttning
besettning

Se den spretne laksen!

Se den rustne bilen!

Her skjer forråtning!

Besetning = mannskap
Alle har på redningsvestene!

Oppgave 9b: Les ord med t-n skrevet med tten / tten.

1 ten

fristten
notten
rastten
listtene
forrestten
røstten
fotten
låten
vestten

2 ten

festten
hostten
fristende
rustten
nøsttene
båtten
potten
matten
prestten

3 ten

ostten
sotten
midtten
gråtten
/ç/ kystten
/ç/ kisttene
/å/ frostten
/å/ postten
/å/ trostten

4 tten

nattten
hetttene
hattten
lampettten
ratttene
metttene
hytttene
sprettten
smørklattten

Rawpixel.com

Charles Dessalines D'Orbigny, Rawpixel

Rawpixel.com

Strek under stum bokstav = minus lyd

Oppgave 9c: Les ord med t-n skrevet med ten / tten.

1 ten

femten
jakten
mastten
bustten
restten
kostten
gjestten
utten
uttenfor
litten
trakten
vekten
plastten
multtene

2 ten

hestten
jenttene
tastten
nisttene
testten
rotten
lystten
uttenat
puttene
bitten
ruttene
makten
utsikten
høstten

3 ten

nestten
Østten
Vestten
ristten
pustten
blestten
lastten
sistten
pultten
statten
plattene
ansikttene
grøtten
fakttene

4 tten

tretten
bretten
attten
kattten
nittten
mattten
rettten
netttene
balletten
buketten
rettten
guttten
føtttene
sølepyttten

Oppgave 10: Fullfør fortellingen.

Ta en titt på bildet på side 2. Les innledningen på historien, og fullfør fortellingen. Velg ut minst fire ord fra oppgave 9, og flett dem inn i historien. Lag overskrift.

Fiskebåtten forlot Utne i morges. Barna og de voksne fiskerne er slitne og gustne i ansikttene. De har vært vitne til at tåka tetnet fullstendig. Ei stund trodde de at det holdt på å letne, men nå står tåka som en vegg rundt dem. Båtten kjører rundt på måfå. De aner ikke retningen og er redde for å forlise. Ikke har de smakt matbitten på mange timer, heller. Alle er gretne og redde. Styrmann Vatne sukker tungt.

Strek under stum bokstav = minus lyd.

Gretne barn
bøter skitne
garn. Sultne
menn med råtne
tenner roper:
«Bli ved fatning,
venner! Letner
det? Hurra!
Retningen
er bra!»

Øyvind Martinsen © Fokus

Oppgave 12: Skriv t-n-verset med løkkeskrift.
Se etter forskriften.

Gretne barn biter skitne garn.
Sultne menn med råtne tenner
roper: „Bli ved fatning, venner!
Letner det? Hurra!
Retningen er bra!”

Oppgave 13a: Løs rebusen. Bytt ut talesymboler og store bokstaver med små bokstaver. Les setningen.

NB: To ruter under talesymbolet betyr dobbel konsonant. Dobbelt rute betyr bokstavgruppe.
Alle setninger og navn skal starte med stor bokstav. Sett riktig tegn til slutt.

1 I-lyd Å-lyd Stum G

⌚	E	⌚	A	⌚	U	⌚	⌚	E	O	G	⌚	⌚	E	⌚	⌚	E	.
									o	g							

2 Å-lyd Stum G

⌚	E	⌚	Å	⌚	I	⌚	⌚	E	O	G	⌚	U	⌚	⌚	E	⌚	Ø	⌚	!
									o	g									

3 Stum T

⌚	I	⌚	E	⌚	I	⌚	⌚	E	⌚	A	⌚	⌚	E	T	⌚	E	⌚	E	⌚	.
														t						

4 Æ-lyd Å-lyd Stum G

⌚	U	⌚	E	⌚	⌚	⌚	E	⌚	⌚	E	O	G	⌚	⌚	E	⌚	E	⌚	E	.
			e								o	g								

5 Stum E Å-lyd Stum E

⌚	O	⌚	A	⌚	⌚	Å	⌚	⌚	Å	⌚	E	⌚	O	⌚	⌚	A	⌚	E	⌚	.
													o							

6 Stum E Stum D ç-lyd Stum E Æ-lyd

⌚	Y	⌚	E	⌚	E	⌚	E	D	⌚	Y	⌚	⌚	E	⌚	E	⌚	⌚	⌚	A	.
								d							e					

Feit O har å-lyd, feit E har æ-lyd, feit K har ç-lyd. Strek under stum bokstav = minus lyd.

Oppgave 13b: Løs rebusen. Bytt ut talesymboler og store bokstaver med små bokstaver. Les setningen.

NB: To ruter under talesymbolet betyr dobbel konsonant. Dobbelt rute betyr bokstavgruppe.
Alle setninger og navn skal starte med stor bokstav. Sett riktig tegn til slutt.

1

Stum E		Å-lyd										Stum E							
Ø	Å	E	Å	Å	E	Å	Ø	E	Å	Å	E	Å	Ø	O	Å	Å	E	Å	.

2

Stum E						Stum E						ØY-diftong						
Å	A	Å	Å	E	Å	Å	O	Å	Å	E	Å	E	Å	Å	Ø	G	Å	.

3

Stum E						Stum E						Stum E								
Å	A	Å	Å	E	Å	Ø	Å	Å	Å	E	Å	Å	A	Å	Å	I	Å	E	Å	.

4

Stum E						Stum E															
Å	Å	A	Å	E	Å	Ø	A	Å	Å	A	Å	Å	E	Å	I	Å	A	Å	E	Å	.

5

Stum E								Stum E											
Å	U	Å	Å	E	Å	Å	A	Å	Å	Å	Å	E	Å	Å	Å	E	Å	.	

6

Stum E						Å-lyd						Stum E								
Ø	U	Å	Å	E	Å	E	Å	Å	Å	E	Å	O	Å	Ø	Ø	Å	Å	E	Å	.
												O								

Feit O har å-lyd. Strek under stum bokstav = minus lyd.

Gr_____ barn bø_____

Sk_____ garn.

Sul_____ menn

med _____ tenn_____

roper: «B_____ ved

_____ng, venner!

Le_____ det? Hurra!

_____ingen er bra!»

Oppgave 15: Del sangteksten i ord med loddrette linjer.

GRETNE|BARNBØTERSKITNEGARN.
SULTNMENNMEDRÅTNETENNER
ROPERBLIVEDFATNINGVENNER!
LETNERDET?HURRA!
RETNINGENERBRA!

Oppgave 16a: Les rim med lydgruppa t-n skrevet med tn og tten.

Ole Vatne rimer: skvetne – gretne – spretne – tetne – letne

Liv Vatn rimer: setning – retning – metning – gjetning – beretning – forretning

Per Utne rimer: natten – katten – hatten – klatten – skatten – ditten og datten

Illustrasjoner: Øyvind Martinsen © Fokus

Oppgave 16b: Les rim med lydgruppa t-n skrevet med tn.

Leif Rusten rimer: pulten – dulten – sulten – multen – kulten

Karsten rimer: jentene – rentene – skrentene – studentene – dirigentene

Kirsten rimer: maten – praten – staten – granaten – salaten – undulaten

Odd Bråten rimer: boten – noten – soten – roten – foten – poten – kvoten

Kristen rimer: festen – hesten – pesten – resten – blesten – testen – vesten

Pål Tveiten rimer: fristene – kistene – nistene – bristene – listene – gnistene

Esten rimer: måten – gåten – såten – flåten – gråten – låten – båten – bråten

Henry Hintermeister, Heritage Auctions,
Wikimedia Commons, public

Oppgave 17a: Del rimramsene i ord med loddrette linjer.

Esten|rimer|gjetningsetningretningmetningforretning

Kirstenrimerhattenkattennattenklattenskattenmatten

KristenVatnerimergretnesketnespretnetetnetne

Øyvind Martinsen © Fokus

Oppgave 17b: Del rimramsene i ord med loddrette linjer.

Leif|Rusten|rimerpultendultensultenmultenkulten
Kirstenrimermatenpratenstatengranatensalaten
Karstenrimerjentenerenteneskrentenestudentene

Tveitenrimerfristenekistenenistenelistenegnistene
Bråtenrimerbotennotensotenrotenfotenpotenkvoten
Kristenrimerfestenhestenrestenprentestenvesten
Estenrimerbåtengåtenmåtensåtenflåtengråtenlåten

Illustrasjoner: Øyvind Martinsen © Fokus

Oppgave 18a: Bøy substantivene i t-n-verset.

Ubestemt form entall (en, ei, et)	Bestemt form entall (den, det)	Ubestemt form flertall (flere)	Bestemt form flertall (de)
		barn	
		garn	
		menn	
		tenner	
		venner	
	retningen		

Oppgave 18b: Bøy verbene i t-n-verset.

Å skje	Det skjer nå	Det skjedde	Det har skjedd	Det hadde skjedd
Infinitiv	Presens	Preteritum	Perfektum	Preteritum perfektum
	bøter			
	roper			
	letner			
	er			

Språklydhus på oslomål inkludert skarre-r og bokstavløse lyder

h h											
p pp		b bb		f ff v hv (vv)		t tt		d dd		s ss	
p b		f v		t d		s		t d		rt rdt	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d		rd rdd	
p b		f v		t d		s		t d			

Vokaler: a e ¹ e ² i o u y æ ø å											
Diftonger: ei au øy ai oi											